

UNIVERSITY OF NICOSIA

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Κωδικός Μαθήματος EDUG-529	Τίτλος Μαθήματος Νοητικές Δυσκολίες/Νοητική Υστέρηση-Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος	Πιστωτικές Μονάδες ECTS 10
Τμήμα Παιδαγωγικών Σπουδών	Εξάμηνο Χειμερινό	Προαπαιτούμενα EDUG-521
Κατηγορία Μαθήματος Περιορισμένης επιλογής	Γνωστική Περιοχή Ειδική Εκπαίδευση	Γλώσσα Διδασκαλίας Ελληνική
Επίπεδο Μαθήματος 2 ^{ος} Κύκλος	Έτος Σπουδών 1 ^ο ή 2 ^ο	Διδάσκων Δρ Δημήτρης Στασινός
Μέθοδος Διδασκαλίας Εξ αποστάσεως	Πρακτική Άσκηση N/A	Συν-απαιτούμενα Κανένα

Στόχοι του μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι να προσφέρει την ευκαιρία στους μεταπτυχιακούς φοιτητές να:

- Μελετήσουν συστηματικά και σε βάθος τις έννοιες, τη φύση και τις μορφές έκφανσης των νοητικών δυσκολιών/ νοητικής υστέρησης και της διαταραχής αυτιστικού φάσματος.
- Διακρίνουν τις ομάδες παιδιών με νοητικές δυσκολίες/ νοητική υστέρηση στη βάση θεωρητικών μοντέλων ταξινόμησης (ιατρικό και κοινωνικο-ψυχολογικό).
- Εξοικειωθούν με την τριάδα των ελλειμμάτων που διέπουν το φάσμα του αυτισμού εντρυφώντας κατεξοχήν στην ερμηνευτική θεωρία του νου.
- Ενημερωθούν για τους τρόπους μεταχείρισης των παιδιών με νοητικές δυσκολίες/ νοητική υστέρηση ή και με αυτιστικό φάσμα στην οικογένεια και ιδιαίτερα στο σύγχρονο σχολείο στο πλαίσιο της παρεχόμενης συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.
- Γνωρίσουν τα πεδία έρευνας μορφών νοητικών δυσκολιών/ νοητικής υστέρησης και αυτιστικού φάσματος ειδικά στα συμπεριληπτικά σχολεία.
- Διεξάγουν έρευνες σε παιδιά με νοητικές δυσκολίες/νοητική υστέρηση ή/και με αυτιστικό φάσμα που φοιτούν σε συμπεριληπτικά σχολεία.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων συναντήσεων στο πλαίσιο διεξαγωγής του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να καταστούν ικανοί να:

- Αποκτήσουν μια συστηματική και σφαιρική γνώση για τη φύση και τη συμπεριφορά των παιδιών με νοητικές δυσκολίες/ νοητική υστέρηση και αυτιστικό φάσμα.

- Εντοπίζουν με σχετική ευχέρεια και να διακρίνουν ένα παιδί με νοητικές δυσκολίες/ νοητική υστέρηση από εκείνο με αυτιστικό φάσμα και να αντιμετωπίζουν παρόμοιες περιπτώσεις με κατάλληλες τεχνικές και στρατηγικές.
- Συνεργάζονται με τον Δ/ντή και συναδέλφους του σχολείου καθώς και με το διαθέσιμο υποστηρικτικό προσωπικό (πολυθεματική/διαγνωστική ομάδα) της εκπαιδευτικής περιφέρειας/επαρχίας στην οποία ανήκουν για τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου κλινικού προφίλ του παιδιού με νοητικές δυσκολίες/νοητική υστέρηση ή/και με αυτιστικό φάσμα για τη σύνταξη ενός αποτελεσματικού σχεδίου παρέμβασης στο συμπεριληπτικό σχολείο.
- Αναγνωρίζουν ότι η αναπτυξιακή διαταραχή των νοητικών δυσκολιών/της νοητικής υστέρησης ή/ και του αυτιστικού φάσματος σε παιδιά δεν είναι αναστρέψιμη ούτε και στατική αλλά εξελικτική.
- Θεωρήσουν την επαγγελματική τους ενασχόληση με παρόμοιες περιπτώσεις παιδιών στο σχολείο ως πρόκληση.
- Συμμετέχουν σε κοινές πρωτοβουλίες των οικογενειών που έχουν παρόμοιες περιπτώσεις παιδιών αλλά και της τοπικής κοινωνίας για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Περιεχόμενο του μαθήματος

- Έννοια και ορισμοί νοητικών δυσκολιών/νοητικής υστέρησης και αυτιστικού φάσματος
- Κριτήρια ταξινόμησης παιδιών με νοητικές δυσκολίες/ νοητική υστέρηση (ιατρικό μοντέλο και κοινωνικο-ψυχολογικό μοντέλο)
- Η τριάδα ελλειμμάτων του αυτιστικού φάσματος, μορφές και θεωρίες ερμηνείας του
- Αίτια και συχνότητα νοητικών δυσκολιών/νοητικής υστέρησης και αυτιστικού φάσματος
- Μεταχείριση και διδασκαλία παιδιών με νοητικές δυσκολίες/νοητική υστέρηση ή/και με αυτιστικό φάσμα στο συμπεριληπτικό σχολείο (inclusive school)
- Η συνύπαρξη νοητικών δυσκολιών/νοητικής υστέρησης και αυτιστικού φάσματος
- Χρήση λογισμικών και οπτικο-ακουστικών μέσων στη διδασκαλία και μεταχείρισή τους
- Η διασφάλιση ποιότητας ζωής σε παιδιά με νοητικές δυσκολίες/ νοητική υστέρηση ή/και με αυτιστικό φάσμα και η συμβολή του εκπαιδευτικού, της οικογένειας και της τοπικής κοινωνίας στον τομέα αυτό
- Επικοινωνιακή συνεργασία με οικογένειες.

Μαθησιακές δραστηριότητες/διδασκτικές μέθοδοι

Διάλεξη, αυτοανάλυση της συμπεριφοράς, βιωματικά σεμινάρια, εργαστήρια, ατομική και ομαδική εργασία, ατομική ανατροφοδότηση, παρουσίαση-ανάλυση περιπτώσεων/ερευνών, επισκέψεις σε συνηθισμένα σχολεία με ειδικές σχολικές μονάδες, χρήση σχετικού βίντεο και συζητήσεις.

Μέθοδοι Αξιολόγησης

Διαμορφωτική αξιολόγηση, ανατροφοδότηση, ατομική έρευνα, συλλογική εργασία, παρουσιάσεις, συζητήσεις, τελικές εξετάσεις γράφοντας υλικό με κλινικό ή/και διδακτικό περιεχόμενο (σχεδιασμός ενός μαθήματος διδασκαλίας με υλικό).

Βασικά διδακτικά εγχειρίδια/βιβλιογραφία:

James C. Harris. (2006). *Intellectual Disability: Understanding Its Development, Causes, Classification, Evaluation, and Treatment*. London: Oxford University Press.

Johnson, K. & Traustadóttir, R. (2005). *Deinstitutionalization and People with Intellectual Disabilities: In and out of Institutions*. London: Jessica Kingsley Publishers.

Στασινός, Δ. (2016). *Η Ειδική Εκπαίδευση 2020plus*. Αθήνα: Παπαζήσης

Συμπληρωματικά διδακτικά εγχειρίδια/βιβλιογραφία

Αλευριάδου, Α. & Γκιαούρη, Σ. (2009). *Γενετικά σύνδρομα νοητικής καθυστέρησης. Αναπτυξιακή και εκπαιδευτική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών.

Αλευριάδου, Α. & Γκιαούρη, Σ. (2011). *Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη παιδιών με νοητική αναπηρία και σύνδρομο Down: Ανίχνευση δυσκολιών και προτάσεις παρέμβασης*. Κοζάνη: en-tiposis.

Boudreau, A. M., Corkum, P., Meko, K., & Smith, I. M. (2015). Peer-Mediated Pivotal Response Treatment for Young Children With Autism Spectrum Disorders A Systematic Review. *Canadian Journal of School Psychology*, 30(3), 218-235.

Cadogan, S., & McCrimmon, A. W. (2015). Pivotal response treatment for children with autism spectrum disorder: a systematic review of research quality. *Developmental Neurorehabilitation*, 18(2), 137- 144. doi: 10.3109/17518423.2013.845615

Coen, D.J. & Volkmar, F.R. (Eds.) (1997). *Handbook of autism and pervasive developmental disorders*. New York: John Wiley.

Γενά, Α. (2002). *Αυτισμός και διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές*. Αυτοέκδοση.

Elaine E. Castles. (1996) *We're People First: The Social and Emotional Lives of Individuals with Mental Retardation*. Praeger Publishers.

Cumine, V., Leach, J., Stevenson, G. (2000). *Σύνδρομο Asperger. Ένας πρακτικός οδηγός για δασκάλους*. (Μτφρ.: Β. Παπαγεωργίου, Β. Νταφούλης). Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων.

Gillberg, C. (1998). Asperger syndrome and high-functioning autism. *British Journal of Psychiatry*, 172, 200-209.

Grandin, T. (1995). *How people with autism think*. New York: Plenum Press.

Grandin, T. & Scariano, M.(1995). *Διάγνωση: «ΑΥΤΙΣΜΟΣ»*. Μια αληθινή ιστορία αυτιστικού ατόμου. (Μτφρ.: Υ. Τσουπαροπούλου). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα. (Συγγραφέας: άτομο με αυτισμό).

Harvey N. Switzky. (2001). *Personality and Motivational Differences in Persons with Mental Retardation*. UK.: Lawrence Erlbaum Associates.

Harπέ, F. (Μτφρ.-επιμ. Δ Στασινός) (2003). *Αυτισμός. Σύγχρονη ψυχολογική θεώρηση* (2^η έκδοση). Αθήνα: Gutenberg.

Harπέ, F., & Frith, U. (1995). *Theory of mind in autism*. New York: Plenum Press.

Hodapp, R.M., Burack, J.A., & Zigler, E. (Eds.) (1990). *Issues in the developmental approach to mental retardation*. New York: Cambridge University Press.

Jordan, R. (2000). *Η εκπαίδευση παιδιών και νεαρών ατόμων με αυτισμό* (Οδηγός Ειδικής Εκπαίδευσης, No 10 UNESCO 1997). (Μτφρ.: Ι. Καφαντάρης). Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων.

Jordan, R. & Powel, S. (2001). *Οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με αυτισμό. Δεξιότητες μάθησης και σκέψης*. (Μτφρ.: Όλγα Παΐζη, επιμ. Φωτεινή Ζαφειροπούλου). Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων.

Kendall, T., Megnin-Viggars, O., Gould, N., Taylor, C., Burt, L. R., & Baird, G. (2013). Management of autism in children and young people: summary of NICE and SCIE guidance. *British Medical Journal*, 347. doi: 10.1136/British Medical Journal.

Kirk, S. A., Gallagher, J.J., & Anastasiow, N.J. (2000). *Educating exceptional children*. Boston: Houghton Mifflin Company.

Lydon, S., Healy, O., O'Callaghan, O., Mulhern, T., & Holloway, J. (2015). A systematic review of the treatment of fears and phobias among children with autism spectrum disorders. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 2(2), 141-154.

McDonald, T. A., & Machalicek, W. (2013). Systematic review of intervention research with adolescents with autism spectrum disorders. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7(11), 1439-1460. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.rasd.2013.07.015>

Oono, I. P., Honey, E. J., & McConachie, H. (2013). Parent-mediated early intervention for young children with autism spectrum disorders (ASD). *Evidence-Based Child Health: A Cochrane Review Journal*, 8(6), 2380-2479.

Reichow, B. (2012). Overview of meta-analyses on early intensive behavioral intervention for young children with autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 42, 512-520.

Reichow, B., Steiner, A. M., & Volkmar, F. (2012). Social skills groups for people aged 6 to 21 with autism spectrum disorders (ASD). *Cochrane Database of Systematic Reviews*, Issue 7. Art. No.: CD008511. DOI: 10.1002/14651858.CD008511.pub2

Romanczyk, R. G., Callahan, E. H., Turner, L. B., & Cavalari, R. N. (2014). Efficacy of Behavioral Interventions for Young Children with Autism Spectrum Disorders: Public Policy, the Evidence Base, and Implementation Parameters. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 1(4), 276-326.

Smith, T., & Iadarola, S. (2015). Evidence update: Autism spectrum disorder. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 44(6), 897–922, 2015. doi: 10.1080/15374416.2015.1077448

Verschuur, R., Didden, R., Lang, R., Sigafoos, J., & Huskens, B. (2013). Pivotal Response Treatment for Children with Autism Spectrum Disorders: A Systematic Review. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 1(1), 34-61.

Weitlauf, A., McPheeters, M., Peters, B., Sathe, N., Travis, R., Aiello, R., Warren, Z. (2014). *Therapies for children with autism spectrum disorders – Behavioral interventions update*. (Prepared by the Vanderbilt Evidence-based Practice Center under Contract No. 290-2007-10065-I.) AHRQ Publication No. EHC-2013-09-0038.R1. Rockville, MD: Agency for Healthcare Research and Quality.

Western Psychological Services (2006). *Autism Diagnostic Interview*, Revised (ADI-R). Los Angeles: Author.

Wing, L. (2000). *Το αυτιστικό φάσμα. Ένας οδηγός για γονείς και επαγγελματίες*. (Μτφρ.: Π. Πρώιος). Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων.